

Vlaams
Parlement

stuk **1976** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 8 april 2013 (2012-2013)

Gedachtewisseling

over het rapport
van de Vlaamse Adviesraad voor
Bestuurszaken (VLABEST)
‘Vlaamse sectorale geldstromen
naar de lokale en provinciale besturen’

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken,
Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme
uitgebracht door de heer Jurgen Vanlerberghe

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Stefaan Sintobin, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Annick De Ridder;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Marius Meremans, Willy Segers;
mevrouw Patricia De Waele;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Marc Vanden Bussche, mevrouw Khadija Zamouri;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jurgen Vanlerberghe;
mevrouw Lies Jans, de heer Karim Van Overmeire;
de heer Peter Reekmans;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

INHOUD

1. Toelichting door prof. dr. Herman Matthijs, voorzitter van VLABEST	4
1.1. Situering.....	4
1.2. De cijfers	4
1.3. Besluit	5
2. Tussenkoms van de heer Marc Suykens	5
3. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	7
4. Antwoorden van de genodigden.....	8
Gebruikte afkortingen.....	10

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme besprak op 26 maart 2013 het VLABEST-rapport ‘Vlaamse sectorale geldstromen naar de lokale en provinciale besturen’.

Aan de gedachtewisseling werd deelgenomen door:

- prof. dr. Herman Matthijs, voorzitter van VLABEST;
- de heer Mark Suykens, lid van VLABEST en directeur van VVSG.

1. Toelichting door prof. dr. Herman Matthijs, voorzitter van VLABEST

1.1. Situering

De heer *Herman Matthijs* legt uit dat de voorliggende studie tot stand is gekomen op initiatief van VLABEST. Het is voor het eerst dat een onderzoek werd uitgevoerd naar de geldstromen van de Vlaamse en federale begrotingen naar de lokale besturen. De studie is uitgevoerd door de Gentse professor Christiaens met zijn medewerkers Vanhee en Lievens van de faculteit Economie en Bedrijfskunde, onder begeleiding van het dagelijks bestuur van VLABEST. Het begrip ‘geldstromen’ werd in het kader van deze studie ruim geïnterpreteerd: het gaat om dotaties, maar ook subsidies en terugbetalingen van kosten worden meegeteld. Ook het begrip ‘lokale en provinciale besturen’ is ruimer dan alleen gemeente-, OCMW- en provinciebesturen: het gaat ook om autonome gemeentebedrijven, gemeentelijke vzw’s, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW-verenigingen enzovoort.

1.2. De cijfers

In totaal zijn er 68 verschillende geldstromen vanuit de dertien Vlaamse departementen naar de lokale en provinciale besturen. De meeste geldstromen gaan uit van de beleidsdomeinen RWO (12), WVG (10), BZ (9) en LNE (9).

Men bekomt een totaal van 1072 lokale besturen en provinciale besturen. De gegevens zijn op basis van een top-downbenadering gekomen, via de begrotingen en rekeningen van de Vlaamse departementen. Men heeft zich voornamelijk gebaseerd op de vastleggingen, die grotendeels gelijk zijn aan de vereffeningskredieten in de begroting 2011. De lokale geldstromen hebben betrekking op 18% van de Vlaamse uitgavenbegroting. Het Departement Bestuurszaken (inclusief Gemeente- en Provinciefonds) blijkt daarbinnen het meest belangrijke, gevolgd door Onderwijs (loon- en werkingssubsidies voor het lokaal onderwijs). Bestuurszaken en Onderwijs zijn samen goed voor driekwart van de geldstromen in kwestie.

De spreker merkt op dat bij de jaarlijks terugkerende geldstromen de intergemeentelijke samenwerking niet in rekening werd gebracht omdat die stromen moeilijk toewijsbaar zijn. Vaak is niet duidelijk hoeveel elke afzonderlijke gemeente ontvangt. Er werd enkel rekening gehouden met de recurrente geldstromen, dus geldstromen waarop besturen, indien zij aan de voorwaarden voldoen, jaarlijks recht hebben. Meest gekend in dit verband zijn het Gemeente- en het Provinciefonds.

Er werden drie types van analyse verricht: een analyse van de recurrente Vlaamse geldstromen per inwoner, een analyse van het aantal besturen dat geniet van de diverse recurrente geldstromen en een analyse van het aantal verschillende geldstromen per bestuur.

De totale optelsom van de Vlaamse recurrente geldstromen bedraagt 4,648 miljard euro, of 608 euro per inwoner. Antwerpen en Gent zitten ver boven dat gemiddelde, onder

meer als gevolg van de voorafnames uit het Gemeentefonds. Andere gemeenten zitten ver eronder. De reden voor de variaties boven of onder het gemiddelde was echter niet altijd duidelijk en zou het voorwerp moeten uitmaken van een volgende studie. Zonder Gemeentefonds, Stedenfonds en Eliacompensatie bedraagt het gemiddelde 256 euro per inwoner.

Voor de vijf provincies bedragen de Vlaamse recurrente geldstromen ruim 336 miljoen euro. Het gaat om een bedrag van gemiddeld 53,23 euro per inwoner. Limburg zit opvallend boven het gemiddelde, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen ruim eronder.

Er is verder een analyse gemaakt van het aantal besturen dat geniet van de diverse recurrente geldstromen. Gemiddeld genieten gemeenten van 31 van de 41 geldstromen. De provincies genieten gemiddeld van 20 van de 41 recurrente geldstromen.

De heer Matthijs houdt een pleidooi voor een continue inventarisatie. De studie zou ook de volgende jaren moeten worden verricht om een beter zicht te krijgen op de geldstromen. De huidige gegevens werden verkregen via een top-downbenadering. Slechts voor enkele geldstromen (Gemeentefonds, Eliacompensatie) waren de data makkelijk terug te vinden. Voor de overige gegevens moest contact worden opgenomen met de verschillende bevoegde instanties. Slechts in enkele gevallen werden de gegevens vanuit de boekhouding aangeleverd.

Tot slot vermeldt hij de federale geldstromen, waarvan de politiezones, de veiligheidszones van brandweer en hulpverlening en de leeflonen en bestaansminima bij het OCMW de meest gekende zijn.

1.3. Besluit

Het ging hierbij om een eerste studie naar de lokale geldstromen en die zou in de toekomst een vervolg moeten krijgen. Op die manier kan men een beter beeld krijgen van de geldstromen en kan men evoluties en tendensen op langere termijn onderscheiden.

Er werd een grote diversiteit aan geldstromen vastgesteld; soms ging het om beperkte bedragen. Vraag is of het nog opportuun is om bepaalde geldstromen in stand te houden, mede gelet op het streven naar planlastvermindering, administratieve vereenvoudiging en transparantie. Een verdere wildgroei moet vermeden worden.

De individuele geldstromen per inwoner vertonen grote variaties. Hetzelfde geldt voor het aantal geldstromen waarvan besturen genieten (ook indien abstractie wordt gemaakt van Gemeentefonds, Stedenfonds, Eliacompensatie en Provinciefonds).

De datacollectie bleek complex en tijdrovend. Een beperkt aantal gegevens is publiek toegankelijk en vaak worden gegevens niet centraal bijgehouden, ook niet bij de agentschappen en departementen. Met het oog op een continue inventarisatie in de toekomst mag een grotere rol worden verwacht van de IVA Centrale Accounting, aangevuld met gegevens uit digitale BBC-rapportering.

2. Tussenkomen van de heer Marc Suykens

De heer *Mark Suykens* stelt dat VLABEST als strategische adviesraad niet enkel reactief wenst op te treden ten aanzien van ontwerpen van decreet of besluit die al vergevorderd zijn wat het politieke besluitvormingsproces betreft. VLABEST moet ook op eigen initiatief punten kunnen aanbrengen die door de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement in de toekomst zouden moeten worden aangepakt. Het doel van deze studie was een zicht

te krijgen op de financiële relatie tussen de verschillende overheden en de lokale besturen. Uit de studie kunnen een aantal aanzetten voor verder debat worden gehaald.

VLABEST pleit voor een jaarlijkse structurele opvolging van de geldstromen in kwestie. Soms werden de onderzoekers namelijk geconfronteerd met een botte weigering door diensten om gegevens ter beschikking te stellen en moest de omweg van de openbaarheid van bestuur worden gehanteerd. Soms weet men zelf niet waar subsidies naartoe gaan. Zo wist de Vlaamse overheid zelf niet welke lokale personeelsleden ze subsidieert in het kader van ViA. Door BBC zullen de lokale besturen massa's materiaal moeten aanleveren aan de Vlaamse overheid. Vlaanderen mag dan ook wat meer aandacht besteden aan de omgekeerde weg, namelijk het ter beschikking stellen van Vlaamse gegevens aan de lokale besturen.

In het kader van de zesde staatshervorming zal naar schatting nog bijkomend voor 1 miljard euro aan geldstromen richting lokale besturen naar Vlaanderen getransfereerd worden. Hierin zit onder meer de Gescofinanciering, de PWA's en artikel 60 van het OCMW-decreet. Zal Vlaanderen opnieuw centralistisch omgaan met die extra overdrachten dan wel van bij het begin het gesprek aangaan met de lokale besturen?

De spreker waarschuwt dat het beperkte opzet van deze eerste studie niet toelaat om reeds verregaande conclusies te trekken. Zo moeten bijvoorbeeld de provinciale en Europese geldstromen naar de lokale besturen nog onderzocht worden, en moeten de federale stromen uitgesplitst worden per gemeente. Bovendien moet men de cijfers in het perspectief plaatsen van wat gemeenten organiseren, bijvoorbeeld op het vlak van onderwijs. Sommige aangelegenheden werden door besturen verzelfstandigd of overgeheveld naar de privésector. Ook de investeringssubsidies, bijvoorbeeld inzake scholenbouw of rioleringen, werden niet geïnventariseerd. Men heeft enkel rekening gehouden met recurrente geldstromen. De gehanteerde methodiek zou dus moeten worden bijgesteld en men zou rekening moeten houden met een perspectief van tien jaar.

Wat men wel uit de studie kan afleiden, zijn de uiteenlopende resultaten van lokale besturen bij het aantrekken van sectorale subsidies. Sommige gemeenten werken op dit vlak met 'subsidiologen', die zich specialiseren in het binnenhalen van subsidies. Wellicht is op dat vlak meer objectivering nodig. Schaaloptimalisering is zeker ook een punt, nu steeds meer middelen naar centrumsteden en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden gaan. Maar net daardoor wordt het wel moeilijker om de subsidiestroom naar de gemeenten in kaart te brengen. Dat verhaal zou in het kader van de regioscreening scherper in beeld moeten worden gebracht.

De heer Suykens ziet in de resultaten van de studie het gevolg van twintig jaar sectoraal beleid in Vlaanderen en de afwezigheid van een generalistische aanpak. De verkokering en versplintering uiten zich in de in totaal 68 verschillende subsidiestromen. Het evenwicht tussen algemene financiering en het geven van impulssubsidies moet het voorwerp uitmaken van een beleidsdebat. Het introduceren van impulsstudies vanuit Vlaanderen is begrijpelijk maar dat schept bij de lokale besturen de verwachting dat die jarenlang blijven doorlopen. Een verstandige omgang met aflopende impulssubsidies is daarom aangewezen. Op langere termijn versterkt men de autonomie van de gemeenten vooral door te investeren in algemene financiering. Door vooral te werken met sectorale financiering creëert men gouden koorden waarmee de lokale besturen vasthangen aan de Vlaamse of federale overheid. Dat wil overigens niet zeggen dat men volledig moet kappen met impulssubsidies. Men moet een juist evenwicht zien te vinden en de verkokering een halt toeroepen.

De heer Suykens meent dat er nood is aan een planlastenvermindering ‘bis’. Hij leidt dit af uit de blijvende sectorale weerstand bij de implementatie van het Planlastendecreet, waardoor nog maar tien van de oorspronkelijk vijftien geldstromen zullen samengebracht worden. Het beste voorbeeld hiervan is de milieusector, die eigenlijk niets moet weten van het Planlastendecreet.

Tot slot wijst hij op de band met de bijsturing van het Gemeentefonds. De diverse sectorale stromen zijn immers even groot als het bedrag afkomstig uit het Gemeentefonds, na de staatshervorming misschien zelfs groter. Is een meer omvattende oefening dan niet aangewezen? Ook moeten de effecten van de saneringsinspanningen op alle bestuursniveaus bekeken worden.

3. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

De heer *Jurgen Vanlerberghe* protesteert tegen het vooraf lekken van het VLABEST-rapport in de pers. VLABEST gaf er begrijpelijk de voorkeur aan het rapport niet vooraf over te maken en wenste de commissie de primeur te geven. Niettemin was er vlak voor de commissievergadering een bericht op de website van de Krant van West-Vlaanderen waarin staat dat de provincie West-Vlaanderen het minste subsidies krijgt van de Vlaamse overheid. Als VLABEST de documenten niet op voorhand wenst over te maken, geldt dat ook ten aanzien van parlementsleden die geen lid zijn van deze commissie en ook niet de moeite doen om naar de toelichting van VLABEST te komen luisteren.

De heer Vanlerberghe vindt dat sommige vragen van de heer Suykens te vroeg gesteld worden. De aanzet is erg nuttig maar uit het rapport kan men voorlopig alleen afleiden dat eerst verder onderzoek nodig is. Hij heeft bijvoorbeeld vragen bij de selectie van wat in de studie onder recurrente geldstromen wordt verstaan. Daarin is financiering opgenomen waarvoor men een aanvraagdossier moet samenstellen, zoals voor toeristisch-recreatieve projecten. Dat is toch niet recurrent? Het gaat immers om projectdossiers. Er moet scherper uitgeklaard worden welke stromen men in beeld wil brengen. Een belangrijke bron van scheeftrekking is ook het onderwijs dat gemeenten wel of niet inrichten. Poperinge bijvoorbeeld organiseert zelf geen gemeentelijk onderwijs. Gesteld dat men het secundair onderwijs voor de 1200 scholieren zelf zou moeten organiseren, zou dit een geheel andere rangschikking tot resultaat hebben, al zou er geen verschil zijn voor de werkingsmiddelen van de stad. Zonder deze duiding dreigen de cijfers voor opbod en polarisering te zorgen tussen degenen die veel krijgen en degenen die minder krijgen. Sommige gemeenten tellen veel gewestwegen, maar daar wordt in deze oefening geen rekening mee gehouden, al brengt het onderhoud ervan ook een geldstroom teweeg. Eigenlijk moet men in kaart brengen hoeveel Vlaams geld in een gemeente als territoriale entiteit terechtkomt, ook al is dat niet bij het lokale bestuur zelf. Als men een OCMW-rusthuis heeft, komen de VIPA-subsidies terecht bij het gemeentebestuur. Is er daarentegen een privérusthuis, dan komen die subsidies evenzeer ten goede aan de inwoners van die gemeente.

De heer *Marnic De Meulemeester* drukt zijn waardering uit voor de primeur die de commissie kreeg, al vindt ook hij het lek en het persbericht waarvan sprake betreurenswaardig. Hij stelt voor om in een tweede fase de minister bij het debat over de geldstromen te betrekken. De vraag naar een jaarlijkse, wetenschappelijk onderbouwde opvolging is terecht. Hij vraagt verder waarom de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden niet opgenomen zijn, terwijl zij toch sterk gepromoot worden door de regering. Daar staat tegenover dat de federale geldstromen wel werden verwerkt, wat voor verheldering zorgt.

De heer *Jan Verfaillie* is eveneens van oordeel dat de collega uit de kustregio voor zijn beurt heeft gesproken en dat het blijkbaar niet meer nodig is om commissievergaderingen bij te wonen maar dat het volstaat de krant te lezen. Hij wijst verder op de vrees van lokale

besturen voor de financiële gevolgen van de besparingen door hogere overheden. De verdelingscriteria van het Gemeentefonds stammen ondertussen uit 2001 en werden sindsdien nooit geëvalueerd. De minister zegt wel een omvattende hervorming voor te bereiden maar hierover werd nog niets onthuld. Welke beleidsaanbevelingen heeft VLABEST voor de commissie? Waar zitten de scheeftrekkingen van de afgelopen jaren waarvoor zich initiatieven op korte termijn opdringen?

Mevrouw *Karin Brouwers* onderstreept dat de Vlaamse overheid ervoor moet zorgen dat de gemeenten aan de basisbehoeften van hun inwoners kunnen voldoen. Antwerpen en Gent zijn zoals bekend de grote slokken maar de centrumsteden lijken haar alvast minder te krijgen dan vaak beweerd wordt. De rechtvaardiging van een aantal stromen blijft echter onduidelijk. In welke mate is het gerechtvaardigd dat de ene gemeente wel iets krijgt en de andere niet? Onderwijs vertekent de resultaten en zou vandaar buiten beschouwing moeten worden gelaten. Men moet weten waar de subsidies precies naartoe gaan, voor men ze kan beoordelen. Nu heeft men slechts een algemeen beeld en op basis daarvan kan men moeilijk verder werken.

Mevrouw Brouwers stelt voor dat het document ook aan het CAG zou worden voorgesteld en dat vervolgens een vertegenwoordiger ervan in de commissie zou worden uitgenodigd, samen met de minister van Bestuurszaken. Zij is alvast benieuwd naar hun antwoord op de kritiek over de datahuishouding en de geringe openheid over de cijfergegevens.

De heer *Joris Van Hauthem* vindt het een belangrijk document. Er zijn zeker enkele nuances aan te brengen maar men mag de studie ook niet te veel relativiseren. Wat zijn de aanbevelingen van VLABEST? Kent de Vlaamse overheid de eigen subsidiestromen wel? Als de overheid daar geen zicht op heeft, getuigt dat alvast niet bepaald van goed bestuur. Het lid stelt verder voor de efficiëntie van de sectorale aanpak te onderzoeken. Mogelijk kunnen in dit verband efficiëntiewinsten geboekt worden.

De heer *Marius Meremans* vindt het te vroeg voor conclusies. Onderwijs bijvoorbeeld maakt inderdaad een groot verschil. De gepresenteerde cijfers zijn een eerste aanzet die men verder moet onderzoeken.

De heer *Jan Durnez* waardeert de cijfers die het onderzoek heeft opgeleverd, want die zijn essentieel voor de kwaliteit van het debat. De gemeenten moeten overigens zelf veel materiaal aanbrengen om monitoring mogelijk te maken. Een snelle berekening leert de spreker dat zonder Onderwijs ongeveer een miljard euro overblijft, of 150 euro per inwoner, goed voor ongeveer 10% van de gemeentelijke inkomsten. Dat is niet gering maar ook geen kwestie van leven of dood voor een gemeente. Hij dringt erop aan ook de ontvangsten uit de belastingstromen op een ordentelijke manier in beeld te brengen.

De heer Durnez heeft enkele fouten in het onderzoek opgemerkt. Er zijn vijf POM's en geen vier. Het bedrag voor de brandweer is beduidend hoger dan 6 miljoen euro. De stroom van 16 miljoen euro naar de provinciale gouvernementen is eigenlijk een stroom tussen centrale overheden. Dat neemt niet weg dat het onderzoek na verfijning goed basis-materiaal voor zowel vergelijking als relativering kan opleveren.

4. Antwoorden van de genodigden

De heer *Herman Matthijs* is zelf verrast over het perslek. Uit ervaring weet hij dat de pers vaak op rare wijzen aan haar informatie komt.

De spreker herhaalt dat het gaat om een eerste studie over de geldstromen naar de lokale besturen. Men is zelf de cijfers bijeen moeten gaan zoeken. Soms werd de toegang tot de cijfers geweigerd, in een aantal gevallen was de Vlaamse overheid zelf niet op de hoogte van het bestaan van gegevens. Hij erkent verder dat er fouten in het onderzoek kunnen zitten en dat Onderwijs het beeld kan vertekenen, al blijft dit wel een dotatiestroom.

Een meer gedetailleerde vervolgstudie door VLABEST is problematisch, want hiervoor zijn de middelen niet aanwezig. De politieke discussie moet in de commissie verder gevoerd worden met de minister om tot een aantal beleidsconclusies te komen. VLABEST is in elk geval bereid om het rapport aan de Vlaamse topambtenaren voor te stellen.

Verder is het inderdaad nodig dat het Gemeentefonds herzien wordt en dat er nagedacht wordt over de parameters. In het buitenland worden dergelijke fondsen ook om de zoveel jaar herzien. Voor de definitie van ‘recurrente stromen’ verwijst hij naar bladzijde 9 van het rapport, maar hij geeft toe dat het niet altijd duidelijk is of een geldstroom al dan niet recurrent is.

De heer *Mark Suykens* legt uit, wat de intergemeentelijke samenwerking betreft, dat de bedragen wel degelijk zijn opgenomen, maar niet hun verdeling over de gemeenten. Op dat vlak is verfijning nodig, net zoals voor het onderwijs. Men zou moeten uitzoeken wat naar het deeltijds kunstonderwijs gaat, wat naar het secundair onderwijs en wat naar het basisonderwijs. Op basis van dergelijke verfijningen kan men tot nieuwe inzichten komen. Verder komt overlapping wel degelijk voor als gevolg van de sectorale aanpak. Stel dat men sport wil stimuleren bij jongeren van vreemde origine, dan wordt dat gesubsidieerd vanuit Sport, Jeugd en Integratiebeleid. De drie departementen vragen dan elk apart een rapport over het gebruik van hun specifieke subsidies. Op zich heeft het lokaal bestuur daar geen boodschap aan, het gaat immers om sport als integratiemiddel. Door een dergelijke sectorale aanpak bemoeilijkt Vlaanderen het lokale werk.

Tot slot wijst hij erop dat de groei van 3,5% van het Gemeentefonds de voorbije tien jaar geleid heeft tot een verevening tussen steden en gemeenten in het Gemeentefonds. Vooral de grote steden en de landelijke gebieden zijn erop vooruitgegaan, in tegenstelling tot de gemeenten in de stedelijke rand. Hij waarschuwt voor de doos van Pandora die men dreigt te openen door het fonds geheel te herzien en onderstreept dat er wel degelijk positieve effecten zijn geweest. Bijsturing door verscherping van de criteria acht hij wel mogelijk. Dat valt hoe dan ook beter te beoordelen in het ruimere kader van de gehele financiering.

Jan DURNEZ,
waarnemend voorzitter

Jurgen VANLERBERGHE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap voor Binnenlands Bestuur
BBC	beheers- en beleidscyclus
BZ	Bestuurszaken
CAG	College van Ambtenaren-Generaal
Gesco	gesubsidieerde contractueel
IVA	intern verzelfstandigd agentschap
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OraFin	Oracle Financials
POM	provinciale ontwikkelingsmaatschappij
PWA	plaatselijk werkgelegenheidsagentschap
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
ViA	Vlaanderen in Actie
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VLABEST	Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin